

Kraków, dnia 22 sierpień 2023

Dr hab. Magdalena M. Stuss, prof. UJ
Uniwersytet Jagielloński
Instytut Ekonomii, Finansów i Zarządzania
Zakład Teorii Organizacji i Kapitału Ludzkiego

Biuro Obsługi Dyscypliny Naukowej
nauki o zarządzaniu i jakości

Wydział Zarządzania
Politechnika Częstochowska
tel. 34 3250874

Wpłynęło 28.08.2023 r.

Wioletta Dawczyńska

Recenzja

dorobku naukowo-badawczego dr Mariusza Urbańskiego

w związku z postępowaniem

prowadzonym przez Radę Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie Nauki o Zarządzaniu i Jakości

1. Podstawy formalno-prawne sporządzenia recenzji

Podstawą prawną do sporządzenia niniejszej recenzji jest Uchwała nr 88/23 Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości z dnia 4 lipca 2023 oraz pismo dr hab. inż. Sebastiana Kota, prof. PCz Zastępcy Przewodniczącego Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości z dnia 04.07.2023 roku, informujące o powierzeniu mi przez Radę funkcji recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie Nauk o Zarządzaniu i Jakości dr Mariuszowi Urbańskiemu.

Recenzję sporządzono na podstawie przesłanej **dokumentacji**, a w szczególności:

- monografii: M. Urbański, Uwarunkowania zatrudniania migrantów w polskich przedsiębiorstwach, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2022, ss. 349, ISBN 978-83-7193-898-6 oraz publikacji:
 - Urbański, M., AL-Tkhayneh, K.M., Shamugia, Z. (2022). Foreign employment in enterprises – examples from countries with different cultures. Entrepreneurship and Sustainability Issues, 9(3), s. 284-297

- Urbański, M., (2021). Immigrant employees' management in the enterprises – evidence from Poland. Polish Journal of Management Studies, 24(2), s. 449–467
- Khalid, B., Urbański, M. (2021). Approaches to understanding migration: A multi-country analysis of the push and pull migration trend. Economics and Sociology, 14(4), s. 242-267
- Urbański, M., (2021). Ocena postrzegania globalnej strategii przez pracowników dużych przedsiębiorstw. Przegląd Organizacji, (3), s. 12-19.
- Urbański, M., (2021). Company Global Competitive Strategy and Employees Awareness. Marketing and Management of Innovations, 2, s. 49-64.

wskazanych jako osiągnięcia naukowe wynikające z art. 219 ust. 1 pkt. 2a Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018, poz. 1668),

- wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie Nauki o Zarządzaniu i Jakości,
- danych wnioskodawcy,
- kopi dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora nauk technicznych w dyscyplinie budownictwo,
- autoreferatu przedstawiającego opis dorobku i osiągnięć w pracy naukowo - badawczej,
- wykazu osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny,
- dokumentacji zapisanej na nośniku elektronicznym.

Przesłana dokumentacja jest wystarczająca do sporządzenia recenzji. Ocena zostanie przeprowadzona zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm., według której stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a,

lub

b) cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

c) zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

2. Posiadanie przez Kandydata stopnia doktora

Dr Mariusz Urbański **spełnia kryterium formalne wymagane od kandydatów na stopień doktora habilitowanego, gdyż uzyskał stopień naukowy doktora** nauk technicznych w dyscyplinie Budownictwo w dniu 27 lutego 2014 r. Dyplom został nadany uchwałą Rady Wydziału Budownictwa Politechniki Częstochowskiej na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. *Podwyższenie stopnia równości posadzek betonowych w procesie obróbki powierzchni weryfikowanej efektywnością pracy pierścieniowego elementu roboczego*. Promotorem w przewodzie doktorskim był dr hab. inż. Janusz Rajczyk, prof. PCz, a recenzentami prof. dr hab. inż. Kazimierz Flaga i prof. dr hab. inż. Romuald Szopa.

3. Ocena osiągnięcia naukowego

Głównym osiągnięciem wskazanym przez Habilitanta we wniosku habilitacyjnym jest monografia pt. „Uwarunkowania zatrudniania migrantów w polskich przedsiębiorstwach”, wydana przez Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej w 2022 roku, a zatem przez wydawnictwo, które było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a. Dodatkowo dr Mariusz Urbański wskazał pięć artykułów naukowych.

MONOGRAFIA

Dobór tematu z perspektywy rozwoju Nauk o Zarządzaniu i Jakości

Argumentując dobór problematyki badawczej dr Mariusz Urbański wskazał na występowanie luki badawczej, przejawiającej się tym, iż *w dotychczasowej literaturze zarówno*

krajowej, jak i zagranicznej brak jest badań i analiz dotyczących praktycznego wymiaru zatrudniania cudzoziemców przez przedsiębiorstwa.

Problematyka podjęta w monografii mieści się w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości, wskazując na istotne uwarunkowania procesów zatrudniania migrantów w polskich przedsiębiorstwach według modelu migracji Push-Pull (czynniki wypychające i przyciągające). takie jak: ustrój polityczny, wojny i konflikty, prześladowania i dyskryminacje, demografia, rozwój ekonomiczny, zmiany środowiskowe, globalizacja, nierówności zarobkowe, rozwój technologii i środków komunikacji, poziom wykształcenia, urbanizacja oraz jakość życia.

Wybór tematyki badawczej opracowania, przedmiotu i zakresu podmiotowego badań dokonany przez dr Mariusza Urbańskiego oceniam pozytywnie, jest on istotny dla trwających obecnie ewolucji procesów zatrudnienia na polskim rynku pracy. Monografia stanowi interesujące poznawczo źródło wiedzy nie tylko dla naukowców, szczególnie dla subdyscyplin zarządzania kapitałem ludzkim ale również dla praktyków biznesowych, otwierając tym samym dalsze możliwości aplikacyjne.

Cele opracowania i hipotezy badawcze

Przedstawiona powyżej luka badawcza zdeterminowała w konsekwencji określony przez Habilitanta cel główny: *diagnoza procesu zarządzania pracownikami zagranicznymi w przedsiębiorstwie oraz ich wpływu na jego dalszy rozwój*” a następnie cztery cele szczegółowe. Trzy pierwsze cele szczegółowe zostały zrealizowane w oparciu o systematyczny przegląd literatury studia literaturowe (rozdziały 1 do 3), czwarty natomiast poprzez badania empiryczne (rozdziały 4 do 5).

Dr Mariusz Urbański postawił cztery hipotezy badawcze, które dotyczyły poszukiwania relacji pomiędzy badanymi aspektami związanymi z zatrudnianiem cudzoziemców (w ujęciu procesów zarządzania zasobami ludzkimi) a parametrami przedsiębiorstwa takimi jak: wielkość, profil działalności i liczba zatrudnianych cudzoziemców. Przedstawione hipotezy zostały sformułowane poprawnie i jest możliwe odniesienie się do ich treści w ramach opisanych w monografii badań.

Struktura i układ monografii

Przedstawiona monografia składa się z pięciu rozdziałów, wstępu, podsumowania, bibliografii, spisu tabel i rysunków oraz załączników. Całość obejmuje 348 stron. Układ monografii jest logiczny i zgodny z zakresem analizowanego problemu badawczego. Praca spełnia standardy przyjęte w ramach dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości. Zasadnicza

konstrukcja pracy jest prawidłowa, choć korzystniejsze byłoby ujęcie wniosków z badań empirycznych jako ostatniego podrozdziału rozdziału 5 (Habilitant zawarł je w Podsumowaniu).

Dobór metod i narzędzi badawczych

Charakterystyka zastosowanych metod badawczych została ujęta w rozdziale czwartym. Właściwym byłoby jednak nakreślenie przyjętej metodyki badań już we wstępie, szczególnie że efekty pierwszych etapów postępowania badawczego (zob. rysunek 4.1) zostały opisane w rozdziałach 1 do 3. Habilitant dla realizacji założonych celów oraz weryfikacji przyjętych hipotez badawczych wykorzystał systematyczny przegląd literatury dotyczącej zagadnienia migracji zarobkowej oraz metody statystyczne.

Systematyczny przegląd literatury opierał się zarówno na literaturze polskiej, jak i zagranicznej. Dodatkowo Habilitant przeanalizował przy wykorzystaniu danych wtórnych zjawisko migracji zarobkowej w EU a następnie w Polsce. Przeprowadzone analizy obejmowały takie aspekty, jak: całkowita liczba migrantów przybywających do Europy, saldo migracji, kraj pochodzenia migrantów, sektory zatrudniające najwięcej migrantów, grupy zawodowe oraz sytuacja pandemiczna spowodowana wirusem SARS-CoV-2. Nie do końca dla mnie zrozumiała jest decyzja by dane z EU analizować tylko w 2020 roku, natomiast pozostałe w szerszej perspektywie czasowej.

Kolejnym etapem badań były już badania empiryczne w polskich przedsiębiorstwach. - zastosowano metody ilościowe. Badanie empiryczne przeprowadzone na potrzeby osiągnięcia celów pracy zostało zrealizowane zgodnie z dobrą praktyką badań naukowych. Wyniki badania zostały poddane wieloaspektowej analizie, umożliwiającej realizację postawionych przez Habilitanta celów. Dokonane analizy statystyczne, prezentacja i interpretacja wyników świadczą nie tylko o znajomości przez dr Mariusza Urbańskiego technik badawczych, ale przede wszystkim o dogłębnym przemyśleniu istoty i założeń realizowanych badań.

Przyjętą metodykę badań oceniam, jako poprawną w odniesieniu do postawionego problemu badawczego.

Wartość naukowa pracy i jej wkład w Nauki o Zarządzaniu i Jakości

Wartość naukową monografii oceniam pozytywnie. Istotnym wkładem Habilitanta jest usystematyzowanie dorobku literaturowego dotyczącego zjawiska migracji, a w szczególności migracji zarobkowej oraz autorski podział czynników migracji ze względu na ich charakter przyciągający lub wypychający oraz szczegółowe charakterystyki tych procesów. Uważam, że

monografia jest bardzo ważną i potrzebną pozycją w literaturze z zakresu Nauk o Zarządzaniu i Jakości.

Równocześnie stwierdzam, że Habilitant nie ustrzegł się pewnych słabości w zakresie przygotowania, realizacji i opisu procesu badawczego, do których zaliczam przede wszystkim brak w podsumowaniu całościowego spojrzenie zarówno na część diagnozy literatury, badań innych autorów, raportów itp. połączonego z wynikami badań własnych. Zabrakło mi tu szerzej opisanych rekomendacji dla dalszego rozwoju dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości oraz autorskich propozycji dla praktyki zarządzania. Docenić jednak należy, że przedstawiono ograniczenia badań. Powyższe uwagi nie zmieniają jednak mojej pozytywnej oceny jeśli chodzi o wkład monografii w dyscyplinie Nauki o Zarządzaniu i Jakości.

Podsumowując, niezależnie od uwag o charakterze krytycznym sformułowanych w niniejszej opinii, uważam, że monografia wskazana przez dr Mariusza Urbańskiego jako główne osiągnięcie naukowe, zatytułowana „Uwarunkowania zatrudniania migrantów w polskich przedsiębiorstwach”, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2022, ISBN 978-83-7193-898-6 **spełnia kryteria** wskazane w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art. 219., pkt. 2., **stanowiąc znaczny wkład w rozwój dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości.**

PUBLIKACJE

Obok ocenionej powyżej monografii, za istotny wkład w rozwój nauk społecznych w dyscyplinie Nauk o Zarządzaniu i Jakości dr Mariusz Urbański wskazał 4 publikacje naukowe, także poświęcone zagadnieniu zatrudniania cudzoziemców przez polskie przedsiębiorstwa:

- Urbański, M., AL-Tkhayneh, K.M., Shamugia, Z. (2022). Foreign employment in enterprises – examples from countries with different cultures. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 9(3), s. 284-297
- Urbański, M., (2021). Immigrant employees’ management in the enterprises – evidence from Poland. *Polish Journal of Management Studies*, 24(2), s. 449–467
- Khalid, B., Urbański, M. (2021). Approaches to understanding migration: A multi-country analysis of the push and pull migration trend. *Economics and Sociology*, 14(4), s. 242-267
- Urbański, M., (2021). Ocena postrzegania globalnej strategii przez pracowników dużych przedsiębiorstw. *Przegląd Organizacji*, (3), s. 12-19.
- Urbański, M., (2021). Company Global Competitive Strategy and Employees Awareness. *Marketing and Management of Innovations*, 2, s. 49-64.

Przedstawione artykuły zostały opublikowane w wiodących czasopismach międzynarodowych (jeden ma punktację 100 pkt. a dwa z nich mają punktację po 70 pkt.). Trzy z nich powstały we współpracy z badaczami zagranicznymi.

W mojej ocenie niniejsze artykuły stanowią przedstawienie konceptualizacji tematu badawczego, który został następnie szczegółowo zrealizowany we wskazanej monografii „Uwarunkowania zatrudniania migrantów w polskich przedsiębiorstwach”.

Reasumując częściowe oceny wskazanego osiągnięcia naukowego, z szczególnym uwzględnieniem monografii, wskazanej przez Kandydat do stopnia doktora habilitowanego uznaję, że **spełnia wymagania ustawowe**. Na taką ocenę składają się zawarte w mojej recenzji oceny częściowe elementów składowych odpowiadające obowiązującym kryteriom ustawowym, brany pod uwagę przy ocenie osiągnięć naukowych kandydatów ubiegających się o stopień naukowy doktora habilitowanego. Profil zainteresowań naukowo-badawczych, prezentowany w monografii oraz publikacjach naturalnie wpisuje się w dyscyplinę Nauk o Zarządzaniu i Jakości.

4. Ocena aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Aktywność naukowa dr Mariusza Urbańskiego realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej to przede wszystkim dwa staże w uczelniach zagranicznych:

- Siedmiomiesięczny staż (02-01-2021 - 30-07-2021) w Bansomdejchaopraya Rajabhat University w Tajlandii,
- Dwutygodniowy staż (25.04.2022 – 08.05.2022) w University of Presov, Faculty of Management and Business.

Efektom obu staży są istotne współautorskie publikacje naukowe.

Dodatkowo Habilitant współpracował:

- z naukowcami z Serbii i Rosji (badania dotyczyły wpływu czynników niefinansowych na skuteczność audytów w przedsiębiorstwach energetycznych),
- z naukowcami z Wielkiej Brytanii (badania dotyczyły zarządzanie ryzykiem w planowaniu i realizacji projektu budowlanego),
- z naukowcami z Indii (badania dotyczyły wykorzystaniu sieci neuronowej w zarządzaniu ryzykiem),

- z naukowcami z Litwy (badania dotyczyły koncepcji ekonomii współdzielenia). Tutaj również efektem współpracy badawczej były liczne publikacje naukowe.

Habilitant współpracował także z instytucjami otoczenia gospodarczego, jednak jest to głównie współpraca jako inspektor. nadzoru budowlanego oraz inwestorskiego. Zaznacza jednak, iż „częstsza obecność na placach budowy oraz w przedsiębiorstwach umożliwiła mu dostrzeżenie obszaru, który dotychczas nie został dogłębnie zbadany pod względem naukowym jakim jest kwestia zatrudniania i zarządzania cudzoziemcami w polskich przedsiębiorstwach”. Doceniam to uznając również jako kolejną determinantę podjęcia badań naukowych czego wyrazem jest powstała monografia.

Wymienione aktywności są znaczące ze względu na uczestniczenie w nich partnerów zagranicznych. Uznaję, że **opisane aktywności spełniają w stopniu dobrym trzecie kryterium** wskazane w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

5. Ogólna ocena dorobku naukowo-badawczego po uzyskaniu stopnia doktora

Dr Mariusz Urbański po uzyskaniu stopnia naukowego doktora opublikował łącznie jako autor i współautor 56 opracowania naukowe, w tym:

- 7 rozdziałów w monografiach naukowych, w tym 4 we współautorstwie,
- 43 artykuły w czasopismach naukowych, w tym aż 34 we współautorstwie,
- 6 publikacji w recenzowanych materiałach pokonferencyjnych – wszystkie we współautorstwie.

W oparciu o analizę tytułów przedstawionych publikacji muszę jednak wykluczyć 14 pozycji (3 rozdziały, 5 artykułów i wszystkie publikacje pokonferencyjne), gdyż nie mieszczą się one w zakresie tematycznym dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości. Dorobek publikacyjny Habilitanta wynosi więc w wymiarze ilościowym, według mojej oceny 42 pozycje. Średniorocznie w ciągu 8 lat po doktoracie dr Mariusz Urbański opublikował 5,25 opracowania na rok, co jest znaczące. Zwraca uwagę również relatywnie wysoki udział współautorskich publikacji Habilitanta co świadczy o jego umiejętności pracy zespołowej oraz publikacji w języku angielskim.

Trudno jest mi natomiast kompleksowo ocenić przedstawione przez Habilitanta informacje naukometryczne. O ile informacje o punktacji Impact Factor odnoszące się do poszczególnych artykułów oceniam bardzo pozytywnie, mogąc ocenę zawęzić je do Nauk o Zarządzaniu i Jakości. To już informacja o liczbie cytowań publikacji wnioskodawcy, oraz informacja o posiadanym przez Habilitanta indeksie Hirscha jest dla mnie tylko sumaryczną

wielkością i odnoszącą się do dorobku zarówno z obszaru zarządzania ale też do dorobku z obszaru budownictwa. Podsumowując naukowemu ocenę publikacji naukowych stwierdzam dr Mariusz Urbański wypełnia standardy przyjęte w postępowaniach habilitacyjnych w tym zakresie na dobrym poziomie.

Od 2021 roku dr Mariusz Urbański pełni również funkcje kierownika w zespole badawczym projektu „Organisational and Social Effects of Labour Migration”, realizowany we współpracy z King Mongkut’s Institute of Technology.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Habilitant uczestniczył w 14 konferencjach naukowych, z czego większość stanowiły konferencje międzynarodowe. Na wszystkich przedstawiał wystąpienia. Jest członkiem 4 komitetów redakcyjnych lub rad naukowych zakwalifikowanych do dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości. Recenzuje również artykuły w kilkunastu zagranicznych czasopismach naukowych.

Dokonana przeze mnie ogólna ocena dorobku naukowo-badawczego po uzyskaniu stopnia doktora, przy uwzględnieniu informacji zawartych w przesłanej dokumentacji, uwzględniająca wyłącznie obszar dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości **wskazuje na znaczny wkład Habilitanta w rozwój dyscypliny.**

6. Konkluzja

Podsumowując ocenę osiągnięć naukowych dr Mariusza Urbańskiego ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Nauki o Zarządzaniu i Jakości, stwierdzam, że spełnia on kryteria określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm., art. 219., pkt. 1, 2 i 3).

W szczególności: Kandydat posiada stopień naukowy doktora i posiada w dorobku osiągnięcia naukowe w postaci monografii i wskazanych artykułów. Przedstawiona monografia pt. „Uwarunkowania zatrudniania migrantów w polskich przedsiębiorstwach” porusza ważny i aktualny problem oraz stanowi oryginalny wkład w rozwój dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości. Dr Mariusz Urbański wykazał się również znaczną aktywnością naukową realizowaną we współpracy z zagranicznymi instytucjami naukowymi.

W związku z tym **popieram wniosek dr Mariusza Urbańskiego o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Nauki o Zarządzaniu i Jakości.**

